

УДК 343.01

І.І. Митрофанов,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри галузевих юридичних наук
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

«ЕКВІЛІБРИСТИКА» КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАКОНОТВОРЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОЗАСТОСУВАННЯ

Анотація. У статті аналізується процес національного кримінально-правового законотворення. Акцентується увага на змінах до законодавства, що стосуються домашнього насильства. Враховується те, що відповідно до ч. 2 ст. 3 Кримінального кодексу України зміни до його нормативних приписів мають бути оформлені як закони України про кримінальну відповідальність. Відмічається, що неврахування правил законодавчої техніки при внесенні змін до Кримінального кодексу спричиняє негативні наслідки як для процесу законотворення, так і процесу застосування. Констатується необхідність правила законодавчої техніки вписати в методичних рекомендаціях для парламентаріїв.

Ключові слова: кримінально-правова законотворчість, законодавча техніка, зміни до Кримінального кодексу, застосування, системність закону, правореалізація.

Постановка проблеми. В обставинах трансформації громадського й економічного життя, потреби в підвищенні дієвості прийнятих і реалізованих законодавчих актів, законотворчої та законореалізаційної процедур актуалізуються питання юридичної техніки взагалі та юридичної техніки законодавства (закону) України про кримінальну відповідальність (далі — ЗУпКВ) зокрема. Високий рівень юридичної техніки внесення змін до Кримінального кодексу України (далі — КК) та практичної діяльності з їх реалізації є запорукою поліпшення ефективності кримінально-правового регулювання в сучасній Україні.

Більшість прийнятих з 01.09.2001 законодавчих актів є законами про

внесення змін, доповнень до чинного законодавства, а не новими законами про кримінальну відповідальність. Так, наприклад, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» від 16.11.2017 № 2213-VIII внесено зміни до ст. 387 КК, якою встановлено покарання за розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування. Неважко побачити, що назва цього закону аж ніяк не свідчить, що ним буде змінюватися ЗУпКВ. Разом з тим, відповідно до ч. 2 ст. 3 Кримінального кодексу України Закони

України про кримінальну відповідальність, прийняті після набрання чинності КК України, включаються до нього після набрання ними чинності.

Завдяки хаотичній законотворчості та непродуманості процесу внесення змін і доповнень ЗУпКВ перебуває у важкому стані, що межує з етапом настання справжньої кризи. Соціум зацікавлений в дієвому законодавстві, але його станом не задоволений. Із такого важкого стану необхідно шукати шляхи виходу через взаємозв'язок законодавства про кримінальну відповідальність й юридичної техніки його реалізації, що уможливить виконання завдань КК. При цьому найважливішу роль має відіграти юридична техніка не тільки внесення змін до ЗУпКВ, а й юридична техніка застосування діяльності, оскільки вдосконалення такої діяльності є пріоритетним напрямом перспективи української державності. До того ж ефективність застосування норм кримінального права залежить від рівня розвитку кримінально-правової законотворчості, правосвідомості, професійних і особистісних якостей суб'єктів застосування діяльності, їх спроможності давати оцінку правничому змісту фактичних обставин кримінального провадження. У цьому зв'язку особливого значення набуває рівень перспективи юридичної техніки кримінально-правової законотворчості та застосування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Однак юридична техніка в кримінальному праві, особливо при кримінально-правовому законотворенні, дотепер перебуває на початковій стадії гносеологічної діяльності. Разом з тим питання юридичної техніки в певній мірі осмислені в працях вітчизняних і зарубіжних вчених-теоретиків права, зокрема: С.С. Алексеєва,

В.К. Бабаєва, В.М. Баранова, Роберта К. Бержерона, І.Л. Брауде, І.О. Биля, Р. Ієрінга, М.Л. Давидової, Ж.О. Дзейко, Т.В. Кашаніної, Д.А. Керімова, В.І. Риндюк, О.В. Ул'яновської, О.О. Ушакова, О.Ф. Черданцева, Л.І. Чулінди, І.Д. Шутака, О.І. Ющика й інших авторів. Дослідженнями цих вчених створений необхідний теоретичний фундамент для використання засобів, прийомів, правил (вимог) юридичної техніки в механізмі кримінально-правового регулювання суспільних відносин, у тому числі при створенні норм кримінального права.

Формування мети статті. Метою цієї статті вважаю за необхідне з'ясувати, які чинники зумовлюють розрив між науковим і практичним рівнями оперування юридичною технікою, та виокремити можливі шляхи досягнення відповідності між ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відсутність відповідності між станом наукових досліджень та нормативною формалізованістю юридичної техніки зумовлюється об'єктивними та суб'єктивними факторами. Більшість прийнятих сьогодні законодавчих актів є документами про внесення змін, доповнень в існуюче законодавство, а не новими самостійними одиницями, які належать до первинного регулювання. Пропозиції щодо внесення змін і доповнень до чинних законодавчих актів, дійсно, здебільшого можна визнати слушними, але іноді важливо безпомилково визначити правничі аспекти реалізації запрограмованої мети. Спостереження за процесом використання існуючого законодавства свідчить про те, що вчені-криміналісти мають реагувати на питання, що сьогодні потребують наукового та теоретичного осмислення.

Одним із законів, що потребує свого доктринального тлумачення є

Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами». Цим законом внесені редакційні правки, що несуттєво впливають на зміст норм і мабуть не викликають ускладнень при застосуванні (наприклад, у ч. 2 ст. 22 слова та цифри «наси́льницьке задоволення статеві́ пристрасті́ неприродним спосо́бом (стаття́ 153)» замінено словами та цифрами «сексуальне насильство (стаття́ 153)»). Однак разом з тим з'явилися норми, яких не було в КК України. Так, новими є п. 6¹ ч. 1 ст. 67; ст. 91¹ в новому розділі XIII¹; ст. 126¹ «Домашнє насильство»; ст. 151² «Примушування до шлюбу»; ст. 390¹ «Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників»; ст. 76 після ч. 1 доповнено новою частиною, тому чч. 2 і 3 вважатиметься відповідно чч. 3 і 4 ст. 76 КК України.

Отже, законодавець до ст. 76 КК України 11.01.2019 вносить зміни, згідно з якими після частини першої доповнює новою частиною такого змісту: «2. На осіб, засуджених за злочини, пов'язані з домашнім насильством, суд може покласти інші обов'язки та заборони, передбачені статтею 91¹ цього Кодексу». Встановлення певних обмежень при звільненні особи від відбування покарання з випробуванням є складовою такого звільнення. На відміну від ч. 1 ст. 76 КК України, в якій використовується формулювання «суд покладає», у ч. 2 ст. 76 КК України вказується на обов'язки та заборони, що суд має право покласти на засудженого, якого звільняє від від-

бування покарання з випробуванням. Словосполучення «суд має право» не слід тлумачити так, що суд ухвалює рішення дискреційно. У ч. 2 ст. 91¹ КК України вказується на те, що заходи, передбачені ч. 1 цієї статті, застосовуються..., а в ч. 3 ст. 91¹ КК України зазначається, що заходи, передбачені ч. 1 цієї статті, можуть застосовуватися... Подібні формулювання щодо повноважень суду означають його обов'язок ухвалювати рішення з огляду на певні факти (конкретні прояви фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства й наслідки застосування такого насильства).

Статтею 91¹ КК України 11.01.2019 законодавець встановить обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. Аналіз ч. 1 ст. 91¹ КК України дозволяє віднести такі обмежувальні заходи до інших засобів кримінально-правового впливу, що носять допоміжний характер, які доповнюють різні форми та види реалізації кримінальної відповідальності, способи виправного впливу засудженого. Лише при звільненні з підстав, передбачених КК України, від кримінальної відповідальності вони не можуть визнаватися формою її реалізації. В такому випадку їх правова природа потребує додаткового вивчення, оскільки вони будуть реалізовуватися поза механізмом реалізації кримінальної відповідальності.

В.В. Шаблистий критично ставиться до цих змін і доповнює до Кримінального кодексу України, вказуючи на те, що «знову без будь-якого фахового обговорення здійснено посягання на Загальну частину КК України» [1, с. 89–92]. В.В. Нагорна вважає, що «такими нововведеннями законодавства буде посилена охорона та захист права на життя, здоров'я, волю, честь

і гідність особи, вводяться нові склади злочинів, заходи кримінального характеру, що стануть об'єктом практичних і теоретичних досліджень та механізмом запобігання та покарання насильства в сім'ї» [2, с. 187–190]. Логічним кроком законодавців визнає прийняття цього Закону України Т.О. Івашкова [3, с. 144–146].

Зрозуміло, що такі нововведення набагато складніше і згодом ми зрозуміємо, що мав на увазі законодавець. Відповідно ж до ч. 1 ст. 91¹ КК України в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, одночасно з призначенням покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або звільненням з підстав, передбачених цим Кодексом, від кримінальної відповідальності чи покарання, суд може застосувати до особи, яка вчинила домашнє насильство, один або декілька обмежувальних заходів, відповідно до якого (яких) на засудженого можуть бути покладені такі обов'язки: 1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства; 2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності; 3) заборона наблизитися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин; 4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб; 5) направлення для проходження програми для кривдників або пробаційної програми [4].

О.В. Козаченко, проаналізувавши ознаки обмежувальних заходів, під такими заходами пропонує розуміти передбачені законом про кримінальну відповідальність примусові кримінально-правові заходи, які мають додатковий до покарання (крім позбавлення волі) й інших заохочувальних заходів впливу, та строковий характер, що призначаються судом у випадку вчинення повнолітньою особою кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім (фізичним, сексуальним, психологічним або економічним) насильством або загрозою його застосування [5, с. 48–50].

Юридичним фактом для застосування обмежувальних заходів є вчинення домашнього насильства особою, яка на момент його вчинення досягла 18-річного віку (ч. 2 ст. 91¹ КК України). Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII домашнє насильство визначає як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) в родинних відносинах чи в шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [6].

Окремо законом № 2229-VIII визначаються різновиди домашнього насильства: економічне, психологічне та фізичне насильство. Такий підхід законодавця до ретельного визначення суміжних термінів визнається сутте-

вим при кожному випадку оновлення чинного законодавства, створення нових інститутів і галузей права, комплексних правових інститутів і пошуку інноваційного технологічного інструментарію їх реалізації. Взаємодія та взаємний вплив норм законодавчої системи та правничого інструментарію її реалізації є запорукою виконання завдань щодо забезпечення сталості правопорядку, еволюційного розвитку громадянського соціуму. Тому вважаю за необхідне вказати на необхідність враховувати в законотворчій діяльності і можливий вплив на законореалізаційний процес.

Сьогодні, на жаль, не здійснюється на офіційному рівні систематизація існуючих (чинних) законів і нормативно-правових актів, не підтримуються їх актуальний стан (зміни та доповнення органічно вписані в основний текст нормативно-правового акта). Такий підхід спричиняє помилки в законозастосовній діяльності. На сучасному етапі розвитку юридичної діяльності в офіційних друкованих виданнях (журналі «Офіційний вісник України», газетах «Урядовий кур'єр» і «Голос України», інформаційних бюлетенях «Відомості Верховної Ради України» та «Офіційний вісник Президента України») опубліковуються кожен закони про внесення змін і доповнень, а не систематизований Кримінальний кодекс. Актуальний стан тексту первинного закону можна відшукати скориставшись інформаційно-пошуковими, довідковими та консультаційними юридичними системами або переглянувши текст із змінами на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

Складнощі викликають внесення змін до ЗУпКВ шляхом прийняття іншого закону, наприклад, Закону України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII

«Про правовий статус осіб, зниклих безвісти», що набрав чинності 02.08.2018. Цим законом КК України був доповнений ст. 146¹ «Насильницьке зникнення», яка встановила покарання за арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі, вчинене представником держави, в тому числі іноземної, з подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або приховуванням даних про долю такої людини чи місце перебування у виді позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років [7]. Загальним правилом зміни та/або доповнення має бути визнаний порядок, за яким зміни відповідно до ч. 2 ст. 3 КК вносяться тільки в основний акт — Кримінальний кодекс України. Нова редакція має враховувати всі виправлення, внесені попередніми законами, а також спільні сфери правового регулювання, пам'ятаючи, що кримінальне право має матеріальні, процесуальні та виконавчі аспекти [8, с. 144–154].

Порушення принципу системності норм матеріального, процесуального та виконавчого кримінального права призводить до появи конфлікту нормативних приписів [9, с. 54–58]. Так, п. 1 ч. 4 ст. 96 встановлює можливість конфіскувати майно у третьої особи, якщо вона набула таке майно від підозрюваного, обвинуваченого, особи, яка переслідується за вчинення суспільно небезпечного діяння у віці, з якого не настає кримінальна відповідальність, або в стані неосудності, чи іншої особи безоплатно, за ринкову ціну або за ціну вищу чи нижчу ринкової вартості, і знала або повинна була і могла знати, що таке майно відповідає будь-якій із ознак, зазначених у п. 1–4 ч. 1 ст. 96² КК. Пунктом 6

ч. 9 ст. 100 Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК) передбачена перспектива конфіскації майна, що одержано фізичною або юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від нього, а також майна, в яке їх було повністю або частково перетворено, а п. 6¹ ч. 9 ст. 100 КПК — майна засудженого за вчинення корупційного злочину, легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, його пов'язаної особи. При цьому пов'язаною особою засудженого визнаються юридичні особи, які при його сприянні отримали у власність чи користування зазначене майно.

Отже, неважко побачити, що коло третіх осіб, до яких застосовується спеціальна конфіскація виписане по-різному. Самі ж статті 96¹ і 96² КК після їх внесення до Кримінального кодексу 18.04.2013 редакційно змінювалися законами № 1261-VII від 13.05.2014, № 731-VIII від 08.10.2015, № 743-VIII від 03.11.2015, № 770-VIII від 10.11.2015, № 1019-VIII від 18.02.2016. При цьому мною наголошується на тому, що кожна зміна або доповнення, що вноситься до чинного КК, утрудняє його читання (застосування).

До того ж від моменту набрання нормою кримінального права чинності до моменту її повної реалізації проходить достатнього тривалий період часу, що іноді сягає й п'яти років. Разом з тим змінювати законодавство, що не відповідає вимогам часу і тим суспільним відносинам, що змінюються внаслідок реформ потрібно. Однак постійний характер змін може негативно вплинути на авторитет закону про кримінальну відповідальність. Регулярні зміни дезорганізують законотворчі органи, що зумовлює

наявність помилок при досудовому розслідуванні та судовому розгляді кримінальних проваджень.

Також слід відрізнити новий законодавчий акт, що замінює (скасовує) чинний, і нову редакцію закону, що є та залишається чинним. На мій погляд, у разі, якщо створюваний (такий, що приймається) закон ґрунтується на значній частині нормативних приписів чинного закону, він має бути викладений у новій редакції (що й було зроблено з оновленими цивільним і господарським процесуальними кодексами та Кодексом адміністративного судочинства України (викладені в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017).

Я вважаю, що за наявності великої кількості змін і можливостей законодавчого органу, використовуючи необхідність введення інституту кримінальних проступків, Кримінальний кодекс має бути викладений у новій редакції. Якщо таких можливостей немає, зміни, що вносяться до пунктів і частин статей, слід викладати в новій редакції відповідно пунктів або частин статті. Якщо змінюється вся стаття, потреба виникає в її новій редакції. Заголовок необхідно починати зі слів «Про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу України», оскільки закон у новій редакції визнається одним з різновидів його виправлення. В іншому випадку законотворець може не сприйняти та не відслідкувати приховані зміни. Це пояснюється тим, що закон (стаття, частина статті) в новій редакції визнається первинною та базовою для подальшої роботи із Кримінальним кодексом. Проблема можна розв'язати шляхом звернення до інформаційно-пошукових, довідкових і консультаційних юридичних систем. У таких системах нормативно-правовий акт розміщується в актуальному стані, та й законотворець необ-

хідно постійно моніторити зміни та нові нормативні документи, проводити ревізію законів, прийнятих у нових редакціях.

Основні правила внесення виправлень можна визначити в такій спосіб: 1) усі зміни та доповнення мають бути виписані одна за одною, постатейно, із зазначенням пункту, частини статті, статті, що змінюється та/чи доповнюється; 2) у випадку внесення поправок до окремої статті або структурної частини статті закону не вказується розділ ЗУпКВ; 3) у разі внесення доповнень у вигляді статті (розділу), що знаходиться на перетинанні розділів, необхідно вказати точне місце розташування нової статті (розділу) з посиланням на відповідний розділ. Наприклад, «внести до Кримінального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131) статтю... такого змісту...» або «розділ... (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131) доповнити статтею такого змісту: ...» або «частину першу статті... (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131) доповнити пунктом... такого змісту: ...»; 4) за відсутності змін і/або доповнень у весь текст статті, а замінюване слово (слова) вживається в однакових числі та відмінку, подібні зміни та/або доповнення мають бути сформульовані таким чином: «У статті... Кримінального кодексу (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131) слова «...» замінити словами «...»; або «статтю... Кримінального кодексу (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131) після слів «...» доповнити словами «...». У разі заміни в статті слова (або слів) у кількох випадках, а замінене слово (слова) зазначене в різних числах і відмінках і відсутні інші зміни та/або

доповнення до цієї статті, оформлюються зміни в такий спосіб: «У статті... Кримінального кодексу (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131) слова «... (слова прописуються в називному відмінку й однині)» у відповідних числах і відмінках замінити словами «...(слова вказуються в називному відмінку й однині)» у таких же числах і відмінках».

Висновки. Це лише частина правил, яка свідчить про необхідність ретельної підготовки законопроектів про внесення змін до КК. Вкотре слід акцентувати увагу на потребі при створенні нових норм кримінального права враховувати думки науковців щодо використання певних понять. Непродуманість формулювань спричиняє необхідність постійного корегування тексту закону (негативний приклад статей 96¹ і 96² КК України) викликає незрозумілість нормативного припису при застосуванні. Крім неясності букви закону, викликані недоліками мовних складових норми кримінального права, в застосування можливим визнається виникнення ускладнень при тлумаченні змісту норми, що зумовлюються дефектами її логічної побудови. До того ж, процедура розповсюдження норми кримінального права на конкретний кримінально-правовий конфлікт досить складна, і не можна з достовірністю вказати на жодну норму, яка би характеризувалася абсолютною ясністю для представників органів застосування.

Неврахування правил законодавчої техніки в процесі законотворення неминує призведе до помилок і складнощів при застосуванні. На мій погляд, правила законодавчої техніки мають бути виписані в методичних рекомендаціях для парламентаріїв. Тому такі правила потребують подаль-

шого наукового пізнання, вони мають бути чіткими та зрозумілими для всіх законодавців, що вимагає від наукової спільноти докласти певних зусиль для їх вироблення, обговорення та впровадження в законотворчій процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шаблюстий В.В. Критичний погляд на останні зміни та доповнення до Кримінального кодексу України. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 2 березня 2018 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 89–92.
2. Нагорна В.В. Новели Кримінального кодексу України стосовно домашнього насильства. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 2 березня 2018 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 187–190.
3. Івашкова Т.О. Новели інституту кримінальної відповідальності за домашнє насильство. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 2 березня 2018 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 144–146.
4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 6 грудня 2017 року № 2227-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 34.
5. Козаченко О.В. Дефініція та ознаки обмежувальних заходів. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 2 березня 2018 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 48–50.
6. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 35.
7. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII. Офіційний вісник України. 2018. № 62. Ст. 2133.
8. Митрофанов И.И. Взаимное проникновение метериального, процессуального и исполнителного уголовного права. Библиотека криминалиста: научный журнал. 2015. № 5(22). С. 144–154.
9. Трубецкой Е.Н. Лекции по энциклопедии права. Москва: Т-во типографии А.И. Мамонтова, 1917. 227 с.
10. Митрофанов И.И. Системность уголовного законодательства Украины в контексте учения о механизме реализация уголовной ответственности. *Leges si Viata*. 2015. № 5/2. С. 54–58.

Митрофанов И.И.

«Эквилибристика» уголовно-правового законотворчества и проблемы законоприменения.

Аннотация. В статье анализируется процесс национального уголовно-правового законотворчества. Акцентируется внимание на изменениях в законодательство, которые касаются домашнего насилия. Учитывается то, что согласно ч. 2 ст. 3 Уголовного кодекса Украины изменения в его нормативные предписания должны быть оформлены как законы Украины об уголовной ответственности. Отмечается, что неучет правил законодательной техники при внесении изменений в Уголовный кодекс служит причиной негативных последствий как для процесса законотворчества, так и процесса применения закона. Констатируется необходимость правила законодательной техники выписать в методических рекомендациях для парламентариев.

Ключевые слова: уголовно-правовое законотворчество, законодательное техника, изменения в Уголовный кодекс, применение закона, системность закона, правореализация.

I. Mitrofanov

«Equilabistics» of criminally-legal lawmaking and problems of law enforcement.

Summary. The article analyzes the process of national criminal law-making. Attention is focused on changes in legislation that deal with domestic violence. It is taken into account that according to part 2 of Art. 3 of the Criminal Code of Ukraine, changes in its regulatory requirements should be formalized as the laws of Ukraine on criminal liability. It is noted that ignoring the rules of legislative machinery when introducing amendments to the Criminal Code causes negative consequences for both the lawmaking process and the process of application of the law. It is stated that it is necessary to write out the rule of legislative machinery in the guidelines for parliamentarians.

Keywords: criminal law lawmaking, legislative machinery, changes in the Criminal Code, the application of law, the systemic nature of law, exercise of law.

